

Ovim dokumentom TELOK, kao izdavač informativnog portala „Serbian News Media“, donosi:

OPŠTI INTERNI ETIČKI AKT

1. Uvodne odredbe

- **USKLAĐENOST SA DRUGIM AKTVIMA:** Medij se u potpunosti pridržava svih odredbi zakona o Javnom informisanju.
- **DOSTUPNOST DOKUMENATA:** Osnivač(i) i glavni urednik dužni su da po potrebi upoznaju sve zaposlene i spoljne saradnike, uključujući i tehničko osoblje ukoliko je to relevantno, sa sadržajem Kodeksa novinara Srbije. Ovi dokumenti će biti dostupni, u celini, svim zaposlenima i saradnicima. S tim da se ne može garantovati njihovo korišćenje i primena sve dok pomenuti dokument ne uđe u zakonodavstvo Republike Srbije, jer ni jedno privatno Udruženje ili asocijacija ne mogu diktirati prava i pravila medija i novinara. Novinarstvo je slobodno, nepristrasno i neprisiljeno.
- **GARANCIJE ZA SPROVOĐENJE DOKUMENATA:** Osnivač se obavezuje da će usvojiti protokol kojim će bliže odrediti mehanizme i procedure proizašle iz poslednjeg internog akta, a koji definiše garancije za sprovođenje celokupnog Seta internih akata.

2. Vrednosni okvir

- **USKLAĐENOST SA USTAVOM, ZAKONOM I MEĐUNARODNIM AKTIVIMA:** Uređivačka politika medija zasnovana je na vrednostima koje su definisane u Ustavu Republike Srbije i Zakonu o javnom informisanju i medijima, a koji počivaju na međunarodnim dokumentima i

konvencija, koji definišu ljudska prava, uključujući i slobodu mišljenja i izražavanja, kao što su Univerzalna deklaracija o ljudskim pravima i Evropska konvencija o ljudskim pravima.

- **SLOBODA I PRAVO NA PRIVATNOST:** Uređivačka politika se zasniva na vrednostima slobode, odnosno pravu na slobodu i bezbednost i poštovanje privatnog i porodičnog života, doma i komunikacije. Medij poštuje i promoviše pravo na zaštitu podataka o ličnosti, pravo na slobodu misli, savesti i veroispovesti, pravo da svako može da ima sopstveno mišljenje, prima i saopštava informacije i ideje bez mešanja državnih organa i bez obzira na granice.
- **ZA JEDNAKOST, PROTIV DISKRIMINACIJE:** Uređivačka politika se zasniva na nepoklebljivom poštovanju prava građana na jednakost pred zakonima, na borbi protiv diskriminacije po svakom osnovu, bilo da su u pitanju pol, rod, rasa, boja kože, etničko ili društveno poreklo, genetske karakteristike, jezik, veroispovest ili uverenje, političko mišljenje, pripadnost nacionalnoj manjini, imovno stanje, invaliditet, starosno doba ili seksualna orijentacija.
- **PRAVO GRAĐANA NA DOSTOJANSTVO:** Uređivačka politika zasniva se na poštovanju i promovisanju ljudskog dostojanstva, odnosno prava na lični, fizički i psihički integritet pojedinca, te zabrani mučenja i nečovečnog ili ponižavajućeg postupanja ili kažnjavanja, kao i zabrani ropstva i prinudnog rada.
- **DRUŠTVENA SOLIDARNOST:** Medij u svom svakodnevnom radu, kao i u uređivačkoj politici, poštuje i promoviše društvenu solidarnost
- **VLADAVINA PRAVA I PRETPOSTAVKA NEVINOSTI:** Uređivačka politika podrazumeva poštovanje i promovisanje koncepta vladavine prava, prava na delotvorno pravno sredstvo i pravično suđenje, prava na pravičnu i javnu raspravu u razumnom roku pred nezavisnim i nepristrasnim sudom. Striktno se držimo zaštite pretpostavke nevinosti u izveštavanju, odnosno pravila da je svako nevin dok se ne dokaže njegova krivica.
- **DUH TOLERANCIJE I PRAVO NA RAZLIČITOSTI:** Medij garantuje da će građane informisati istinito, potpuno i blagovremeno, da će podsticati duh tolerancije, uzajamnog uvažavanja, razumevanja i saradnje među svim ljudima bez obzira na njihov etnički, kulturni, jezički ili verski identitet, pol, rodni identitet, seksualnu orijentaciju ili drugo stvarno ili pretpostavljeno lično svojstvo.
- **ZABRANA GOVORA MRŽNJE:** Striktno se pridržavajući javnog interesa, medij ne samo da neće koristiti govor mržnje u svom izveštavanju već će da ukazuje i kritički se određuje prema ovoj pojavi, pogotovo ako ona pristiže od nosilaca javnih ili političkih funkcija.
- **BORBA PROTIV DEZINFORMACIJA I MANIPULISANJA ČINJENICAMA:** U skladu sa obavezom da budu korektiv javnog mnjenja, medij će, u skladu sa mogućnostima, adekvatno kritički reagovati na lažne vesti, propagandu, cenzuru, spinovanje, manipulisanje činjenicama, promociju pseudonauke i teorija zavere, u drugim medijima ili na društvenim mrežama, a

pogotovo ako ovakvi sadržaji dolaze od nosilaca javnih ili političkih funkcija, ko i institucija, odnosno ukazivati na štetnost ovih pojava.

- **INTERNI PLURALIZAM:** Osnivač(i) i glavni urednik garanti su internog pluralizma medija i omogućavaju unutar njega, a u skladu sa uređivačkom politikom i definisanim vrednostima, široki spektar mišljenja i informacija, uključujući i promovisanje različitih društvenih, političkih i kulturnih vrednosti. Niko od zaposlenih i spoljnih saradnika ne može biti sankcionisan zbog iznošenja drugačijeg mišljenja ukoliko je ono u skladu sa vrednosnim okvirom definisanim u ovom dokumentu.
- **USKLAĐENOST OSTALIH SADRŽAJA SA VREDNOSNIM OKVIROM:** Vrednosni okvir se odnosi na sve produkovane i prenesene sadržaje. Medij će nastojati da i reklamni sadržaji budu usklađeni sa vrednosnim okvirom.

3. Glavne smernice

- **RAZLIKA IZMEĐU ČINJENICA I KOMENTARA, PRETPOSTAVKI I NAGAĐANJA:** Striktno se pridržavajući javnog interesa, medij neće objavljivati dezinformacije i neproverene ili iskrivljene informacije, i strogo će praviti razliku između, sa jedne strane, činjenica i, sa druge, komentara, pretpostavki i nagađanja. Ova odredba se odnosi na sve segmente medijskog sadržaja, uključujući i tekst, delove teksta (poput naslova, podnaslova, nadnaslova), ilustracije, video sadržaje, i druge segmente medijskog sadržaja.
- **ISPRAVKA DEZINFORMACIJA:** Ukoliko se konstatuje da je zbog uredničke i novinarske nepažnje objavljena dezinformacija i neproverena ili informacija, ona će – ukoliko je to moguće – biti odmah po saznanju ispravljena u samom tekstu koji sadrži takvu informaciju, uz vidljivu napomenu da je došlo do promene sadržaja. Ukoliko to nije moguće, ispravka će biti objavljena naknadno, u okviru teksta koji sadrži takvu informaciju, a svakako na isti način kako je objavljena inicijalna informacija uz – ukoliko je to prikladno – adekvatno izvinjenje korisnicima i eventualno oštećenima. Ovom smernicom se ne dira u pravo oštećenih lica da zahtevaju odgovor na informaciju (demantij) ili ispravku informacije u smislu odredaba Zakona o javnom informisanju i medijima.
- **ISPRAVKA U SKLADU SA JAVNIM INTERESOM:** Glavni urednik medija, može da odluči da objavi reakciju povodom informacije objavljene u mediju, bez obzira da li su ispunjeni zakonom predviđeni uslovi za objavljivanje odgovora na informaciju i/ili ispravku, ako je to u javnom interesu, odnosno ako je to neophodno da se građanima omogući ostvarivanje prava na istinito, potpuno i blagovremeno informisanje. Takva reakcija se objavljuje na vidljivom mestu sa jasnom naznakom povodom koje objavljene informacije je upućena. .
- **PRAVO NA PRIVATNOST I JAVNI INTERES:** Medij striktno poštuje pravo na privatnost pojedinaca, te je za objavljivanje informacija koje se tiču privatnog života neophodno

obezbediti adekvatni pravni osnov za obradu u smislu propisa koji uređuju obradu podataka o ličnosti i Zakona o javnom informisanju i medijima. Uvažavajući činjenicu da javne ličnosti kao lica koji igraju neku ulogu u javnom životu, bilo u politici, privredi, umetnosti, društvenim delatnostima, sportu ili nekim drugim oblastima, a naročito nosioci javnih i političkih funkcija, za koje postoji opravdani interes javnosti da budu upoznati sa njihovim aktivnostima, imaju suženo pravo na privatnost, pa se određeni privatni detalji iz njihovog života mogu objaviti ako glavni urednik u konsultaciji sa novinarom i redakcijom proceni da interes javnosti da se upozna sa informacijama koje se tiču privatnog života, preteže u odnosu na privatnost konkretnog lica u pitanju. Poštovanje prava na privatnost odnosi se na sve segmente medijskog sadržaja, uključujući i fotografije i video-sadržaje.

- **ČASNA SREDSTVA:** Novinari su dužni da se prilikom prikupljanja informacija koriste časnim sredstvima. Ne smeju izvore informacija da ucenjuju, zastrašuju ili na drugi način uznemiravaju. Medij neće objavljivati/emitovati materijale nastale korišćenjem skrivenih kamera ili tajnih uređaja za prisluškivanje ili snimanje komunikacije (privatnih ili mobilnih telefonskih poziva, poruka i e-pošte). Novinari se neće lažno predstavljati. Izuzeci su mogući samo ako glavni urednik u konsultacijama sa novinarima i redakcijom proceni da interes javnosti da sazna informacije preteže u odnosu na zaštitu izvora informacije, ako se materijal ne može dobiti na drugi način. I u toj situaciji, glavni urednik, novinar i redakcija su dužni da preuzmu odgovarajuće mere kako bi zaštitile izvor informacije. Redakcija može da bude isključena u donošenju ukoliko se to može opravdati prirodom izuzetka.
- **IZVEŠTAVANJE O NESREĆAMA I NASILJU:** Prilikom izveštavanja o nesrećama i nasilju, medij će striktno izbegavati senzacionalistički pristup, pristupaće temi sa empatijom i diskrecijom, i neće nanositi sekundarni bol žrtvama i njihovim porodicama.
- **PRAVA DECE I MALOLETNIKA:** Medij se striktno pridržava prava dece i maloletnika i vodi pažnju o njihovom ranjivom položaju. Maloletnici ne mogu biti snimani niti intervjuisani bez dozvole roditelja ili staratelja. Medij će striktno izbegavati da objavljuje sadržaje kojima se povređuje pravo na privatnost dece i maloletnika bez obzira na medijsku atraktivnost njihovih roditelja ili staratelja.
- **POŠTOVANJE PRETPOSTAVKE NEVINOSTI:** Mediji neće objavljivati imena rodbine ili prijatelja osumnjičenih, optuženih i osuđenih za krivična dela bez njihovog pristanka, osim ako to nije istinski relevantno za izveštavanje u skladu sa javim interesom, odnosno ako glavni urednik u konsultaciji sa novinarima i redakcijom ne proceni da interes javnosti da bude upoznata sa tim informacijama preteže u odnosu na pravo na zaštitu podataka o ličnosti. Medij će nastojati da podatke o ličnosti osumnjičenih lica objavljuje samo u meri u kojoj je to relevantno za temu o kojoj se izveštava, i u meri u kojoj interes javnosti da se upozna sa informacijom preteže u odnosu na pravo na privatnost osumnjičenog, a naročito ako se radi o javnoj ličnosti, identitet osumnjičenog je već poznat u javnosti ili postoje drugi opravdani razlozi da se objave podaci koji otkrivaju identitet.

- **OGRANIČENJE VREDNOSTI POKLONA:** Osnivači, glavni urednik, novinari i druga lica koja učestvuju u postupku kreiranja informacija radi izveštavanja, izbegavaće da primaju poklone koje su u vezi sa izveštavanjem. Ukoliko ipak u specifičnim situacijama prime poklon vredniji od 20 evra, dužni su da o tome obaveste glavnog urednika. Ukoliko glavni urednik primi poklon vredniji od 20 evra, dužan je da o tome obavesti osnivače i redakciju.
- **ZABRANA VANMEDIJSKE TRGOVINE INFORMACIJAMA:** Strogo je zabranjena trgovina informacijama pre objavljivanja/emitovanja, odnosno ostvarivanje finansijske dobiti „prodajom“ informacije. Medij neće objavljivati sadržaje koje imaju cilj da donesu vanmedijsku finansijsku dobit osnivaču, članovima redakcije i drugim zaposlenima, kao i članovima njihovih porodica.
- **ZAŠTITA IZVORA:** Novinari imaju pravo i obavezu da štite poverljive izvore informacija. Novinar može da otkrije poverljivi izvor informacija glavnom uredniku, koji je obavezan da ovu informaciju zadrži samo za sebe. Medij će neimenovane izvore koristiti samo u iznimnim slučajevima, odnosno u slučaju potrebe njihove zaštite i u slučaju potrebe ostvarivanja javnog interesa. U sadržaju se korisnicima mora objasniti zašto se krije izvor na način da to ne ugrozi njegovu anonimnost.
- **PLAĆANJE INFORMACIJA:** Medij neće plaćati izvore informacija. Izuzetak je moguć ukoliko se do informacije ne može doći na drugi način i ukoliko se procenjuje da nedvosmisleno postoji javni interes da se ta informacija objavi. Odluku o izuzetku donosi glavni urednik u konsultaciji sa osnivačima i novinarom.
- **SUKOB INTERESA:** Svi članovi redakcije i saradnici dužni su da obaveste glavnog urednika ukoliko postoji sumnja da se nalaze u potencijalnom političkom, finansijskom ili drugom sukobu interesa prilikom rada na određenom medijskom sadržaju. Sukob interesa podrazumeva da medijski sadržaj može da donese vanmedijsku materijalnu ili nematerijalnu korist članu redakcije ili njegovoj rodbini ili bliskim prijateljima. Glavni urednik odlučuje da li je zaista u pitanju sukob interesa, i u skladu sa tim donosi odluku o daljem angažmanu zaposlenog u izradi medijskog sadržaja.
- **POVERLJIVOST:** Zaposleni i saradnici neće, bez odobrenja nadređenih, javno iznositi informacije o pitanjima koja se odnose na poslovanje i odnose unutar medija.
- **POŠTOVANJE AUTORSKIH PRAVA:** Medij u svom radu striktno se pridržava svih zakonskih odredbi koji se odnose na poštovanje autorskih prava. Zaposleni/saradnici su dužni da obaveste glavnog urednika ukoliko su u svom radu koristili tuđe autorsko delo, odnosno ukoliko postoji sumnja u mogućnost kršenja autorskih prava.

- **ZABRANA PRIKRIVENOG OGLAŠAVANJA:** Medij će striktno izbegavati prikriveno oglašavanje, odnosno sve promotivne marketinške sadržaje će vidljivo označiti, uz vizuelno razlikovanje od drugih sadržaja, poštujući propisa iz oblasti oglašavanja i druge primenjive dokumente.
- **PRAVILO IZUZETKA:** U svakom slučaju kada se medij odlučio na izuzetak pozivajući se na javni interes, glavni urednik je dužan da, u skladu sa zahtevom članova tima za sprovođenje ovog akta, obrazloži zašto je procenjeno da je odluka u skladu sa javnim interesom i pojasni kako je ona donesena.
- **RADNA PRAVA:** Osnivač i urednik se obavezuju da će poštovati sva zakonom, podzakonskim aktima i ugovorom definisana radna prava novinara i drugih zaposlenih, posebno mladih. Osnivač je dužan da sve uposlenike upozna sa njihovim pravima i obavezama i da stvori radnu atmosferu koja će se zasnivati na punom poštovanju dostojanstva i integriteta novinara i drugih angažovanih.

4. Etičke smernice u onlajn-okruženju

- **PROMENA SMISLA I KONTEKSTA:** Medij u onlajn-okruženju (sajt i društvene mreže) neće objavljivati sadržaje koji su nastali na način koji menja njihov izvorni smisao i kontekst.
- **NAKNADNA PROMENA SADRŽAJA:** Dozvoljena je naknadna promena sadržaja, po odluci glavnog urednika, ali sa vidljivom naznakom da se ona desila i uz navođenje razloga za promenu. Antidatiranje sadržaja nije dozvoljeno. Povlačenje sadržaja je dozvoljeno, ali takođe sa vidljivom naznakom kada je to i zašto učinjeno.
- **ZABRANA DOVOĐENJA U ZABLUDU KORISNIKA:** Medij na sajtu i na društvenim mrežama neće objavljivati naslove i promotivne informacije koje imaju za cilj veću posetu određenom sadržaju a dovode u zabludu korisnika, odnosno nisu u skladu sa sadržajem (tzv. *clickbait*).
- **KOMENTARI I MODERACIJA:** Medij precizno i detaljno, na vidljivom mestu, na sajtu i na društvenim mrežama, pojašnjava sistem i pravila moderacije sadržaja koje kreiraju korisnici (komentari), striktno se pridržavajući navedenih pravila.
- **INFORMACIJE U ONLAJN OKRUŽENJU:** Svim onlajn informacijama, uključujući i informacije dobijene na društvenim mrežama, novinar pristupa u skladu uredničkim kolegijumom.
- **PODACI O KORISNICIMA:** Medij će sve podatke o korisnicima u onlajn-sferi prikupljati u skladu sa zakonom, i uz prethodnu saglasnost korisnika.
- **NASTUP UREDNIKA I UPOSLENIKA NA DRUŠTVENIM MREŽAMA:** U cilju zaštite ugleda medija, nastupi urednika, zaposlenih i saradnika na društvenim mrežama ne smeju značajno da odudaraju od vrednosnog okvira medija.

5. Upotreba Veštačke inteligencije (VI)

- **VI I VREDNOSTI:** Upotreba i razvoj sistema veštačke inteligencije (VI) u mediju regulisan je zasebnim aktvom.
- **UREĐIVAČKA ODGOVORNOST ZA VI SADRŽAJE:** U slučajevima upotrebe VI u prikupljanju, obradi ili širenju informacija mediji preuzimaju punu uređivačku odgovornost.
- **ODOBRENJE ZA KORIŠĆENJE VI:** Glavni urednik, u konsultaciji sa osnivačem i redakcijom, odobrava upotrebu sistema veštačke inteligencije u radu medija. On odobrava da se VI koristi, u skladu sa potrebama, za kreiranje sadržaja, pozadinski rad (np. pretvaranje teksta u audio-formu, transkripcija, prevod, ispravku teksta...) ili za personalizaciju sadržaja. Novinar je dužan da obavesti glavnog urednika o specifičnim korišćenjima VI i da od njega za to dobije odobrenje.
- **USLOVI KORIŠĆENJA:** Upotreba VI sistema treba da bude pažljiva i promišljena odluka koju su doneli ljudi. Prema tome, urednički tim mora jasno definisati ciljeve, obim i uslove korišćenja za svaku upotrebu VI sistema u radu kao i da obezbedi praćenje primene i mogućnost da se prestane sa upotrebom u bilo kom trenutku ukoliko se proceni da tako treba učiniti.
- **VI EDUKACIJA:** Ukoliko se sistemi VI koristi u radu, medij će preduzeti mere da obezbedi, u skladu sa mogućnostima, dovoljan nivo VI pismenosti svojih zaposlenih i drugih saradnika, uzimajući u obzir njihovo tehničko znanje, iskustvo, obrazovanje, obuku i kontekst u kojem će se sistemi VI koristiti.
- **TRANSPARENTNOST:** Upotreba VI mora da bude transparentna, odnosno na vidljivom mestu mora biti precizno navedeno koji deo sadržaja je kreiran uz pomoć VI, koja platforma VI je korišćena i zašto je to bilo potrebno. I svi drugi slučajevi upotrebe VI (kao što je recimo interakcija sa publikom poput korišćenja chat-botova, virtuelnih asistenata, algoritamske moderacije komentara...) moraju biti transparentni, odnosno jasno naznačeni.